

ismeretlen világirodalmi nagyság és a regényeknek már a címe is elárulja, hogy a legtucatabb tömegizlést szolgálják ezek az állítólagos írók. Ahol a mese a nyugati ablak angyala körül forog és a Zöld Angyal közvetít a szereplők között; ahol úgy társalognak a személyek, ahogyan csak a ponyva-rémhistóriákban szoktak előkelően társalogni; ahol a hős grófi betető vagy gentleman-haramia; ahol a cselekmény homályából egy világosképű indián ugrik elő, hogy a szellemes Ugh!-kiáltással ijessze a naiv olvasót; ahol a társaságbeli fiatalember rejtélyes eltűnésének históriáját bogozzák ki a kandalló párkányán heverő cédrusfa-kazettából elővett cigarettá fényénél; ahol az író exotikus neve már maga is félsikert jelent; ahol krajcáros romantika, ujj-le-nyo-ma-ta-it tükrözi a „bravuros“ stílus; ahol a lord titka vagy a falramászott tengerész izgatja a matróz--műveltségűeket; ahol az „író“ három nyelven beszél, de egyikén sem tud: ott megölik a művészetet, ott a lelki ubonka-szezonnak olyan vigasztalansága sivárodik, hogy még akkor is keresztes hadjáratot kellene indítani az irodalom szent földjének e bitortói ellen, ha valamennyien, véletlenül és egytől-egyig — magyarok volnának a szerzők.

A magyar irodalom rendőri tilalomfák és az álszent Tartuffeök botránykövei között botorkál a mostohasors erdejében, mialatt a *Pesti Hirlap* cseléd-fantáziát tápláló krajcáros regényei (a *Pesti Hirlap* valóban vezet, mint a reklám harsogja) szabadra állított sorompókon át széles országúton robognak a kivívott diadalra, ahol a mozeitchnika összes vívmányai és a ponyvairodalom rekvizitumai kezert foghatnak egymással és Dempsey-vel, a néger boxbajnokkal. Egy új világ, egy amerikai mithosz van kialakulóban, ahol a Szép Ilonkák, Pázmány lovagok, Simon Juditok, Simon Zsuzsák, Tallérossy Zebulonok, Noszty fiúk, Gyurkovics leányok, Nyomorék Tar Pisták, Bor Bálintok, Kerek Ferkók, Sátordy Miskák, Szép Zsuzskák helyébe a Kellej-k, Zöld angyalok, Andersson doktorok, Novell és Joe, Mr. Ledsam, a hallgatózó Parker-ek, az Ujj-le-nyo-ma-tok, a Versély lordok és a kereskedelmi levelezőből rosszul kiírt mondatok hősei lépnek, papírpénzben fogant papiros-emberek, a természet gyáriparcikkének (a huszadik század emberének) primitív születményei, — hogy a magyar lélek benépesüljön ezzel a nemzetközi söpredékkel. —

Ugh! — mondá a kritikus és belevágta tomahawkját a *Pesti Hirlap* regénytárába.

(Budapest.)

Garázda Péter.

MISZTIKUS ÜNNEPI ASZTAL.

A bizonytalanság nagy zür-zavarában ide-oda táncoló fiatal lírikusaink között — úgy látszik — akad néha egy-egy kritikailag fegyelmezettebb lélek is. Ilyen lírikusaink közé tartozik Gulyás Pál is, akinek verseskönyve (*Misztikus ünnepi asztal*) a legkomolyabb reményekre jogosít. Gulyás Pál önmagából nézi a dolgokat:

Reggel volt. A természet ébredése: —
 a fák magasba ringó ágai,
 a légben szerteröppenő galambok,
 a pókhálók sokszínű csillogása,
 a Nap, az ősi Nap folyton növekvő
 kohója: — lelkemben egy mondhatatlan
 szomorúságnak verte cimbalomját.

Ott ültem a szobámban és a könyvek
 prizmáin át forgattam a világot.
 Az udvaron édes petúniák
 tárták ki lányságuk titokzatos
 álmát a láthatatlan szellemeknek.
 S az ablakomon át az illatok
 hullámverése lelkem ostromolta.
 Kimentem az udvarra és az öt
 öreg akác mohos tövébe álltam: —
 ők látták játszi gyermekéveimet
 s a balga ifjú büszke szárnyverését.
 S a szívre gondoltam, az ő nyugodt,
 lassú szívükre, melynek a mulandó
 időben nem hallatszik dobbanása.

(A fdk lassú szíve.)

Ezt a szép verset csak egy legegységibb életet élő költő írhatta meg. Ha néhány kevésbé sikerült versében talán túlságosan és igénytelenül légiességnek tetszik is ez a líra: megbocsát mindent mondaniyalójának a póztalansága, valamint képeinek és nyelvezetének festőien erőteljessége. — Apró epizódok monumentalitása, a zenei hatásig felfokozva: ennek a kifejezésére épült Gulyás Pál költészete, mely ünnepélyesen egyszerű hangjával — mintha rokonlélek lenne a mai Babitsal — minden nehézség nélkül meg fogja találni azokat a kimélyítő formai lehetőségeket, amelyek Őt a mai fiatalok között a legelső sorába emelhetik.

(Ujpest.)

Berda József.

KÜLFÖLDI KÖNYVPROPAGANDÁNK.

A Széphalom múlt évfolyamában megjelent *Dialogus* egy könyvesboltban című és Szegedy Lőrinc tollából való „bibliografiai” novellához érdekes hozzászólást publikált a *Pester Lloyd* nov. 21.-i száma. A cikkből közöljük az alábbi részletet.

A szegedi egyetem fiatalabb tanárgenerációjának orgánuma egy esszét adott közre, amely több szempontból különös figyelmet érdemel. A szerző bibliografiai „novellának” nevezi munkáját, de ennek a novellának a jelentősége messze túlmege a bibliografia körén, különleges politikai perspektívát nyit és rámutat külpolitikánk egynémely kényes pontjaira. Külpolitikán itt nem a szigorúan vett politikát kell érteni, hanem annak a politikai és szellemi tevékenységnek összességét, amellyel egy nép a külföld érdeklődését, idegen népek rokonszenvét megnyerni és megtartani igyekszik: a csöndes harcot a külföld jóakaratói lelkületéért. Az országoknak ez a lelki diszpozíciója — amint a világháború bebizonyította — a legfontosabb előfeltétele számunkra minden diplomáciai sikernek. Ez az a tevékenység, amit röviden, de nem egészen találóan, *propagandának* neveznek. Mindig meglepődünk rajta, ha a külföldi sajtó a mi ilyen irányú tevékenységünket annyira megdicséri. Mert az eszközök, amik rendelkezésünkre állanak, igen csekélyek és korlátozottak, és — amint Szegedy Lőrinc széphalmi tanulmányából kitérünk — még ezeket a korlátozott eszközöket sem alkalmazzuk mindig a legmegfelelőbb módon. A tudós szerző — akinek álneve